

**Roodeschool - Eemshaven,
Reizigersvervoer**

**Toetsing aan de natuurwetgeving
ten behoeve van bestemmingsplan**

**Roodeschool - Eemshaven,
Reizigersvervoer**

**Toetsing aan de natuurwetgeving
ten behoeve van bestemmingsplan**

referentie	projectcode	status
RIS499-1/azah/052	RIS499-1	definitief 2.0
projectleider	projectdirecteur	datum
ir. M.H. Cornelissen	ir. R.P.N. Pater	3 februari 2015

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. M.H. Cornelissen	

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Doel	1
1.3. Methode	1
1.4. Leeswijzer	2
2. JURIDISCH KADER	3
2.1. Beschermingscategorieën en verbodsbepalingen	3
2.1.1. Inleiding	3
2.1.2. Zorgplicht	3
2.1.3. Beschermingscategorieën	3
2.2. Beoordelingskader Flora- en faunawet	4
2.2.1. Mitigerende maatregelen	5
2.2.2. Ontheffingsplicht	6
3. VOORGENOMEN INGREEP	7
3.1. Plangebied	7
3.2. Voorgenomen werkzaamheden	8
4. VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN	10
4.1. Resultaten bureaustudie en veldbezoek	10
4.1.1. Gebiedsbeschrijving	10
4.1.2. Vaatplanten	10
4.1.3. Zoogdieren	11
4.1.4. Vogels	11
4.1.5. Reptielen en amfibieën	11
4.1.6. Vissen	11
4.1.7. Ongewervelde dieren	12
4.2. Conclusies	12
5. EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN	13
5.1. Beschrijving van de effecten	13
5.1.1. Tijdelijke effecten	13
5.1.2. Permanente effecten	13
5.2. Effecten op beschermde soorten	13
5.2.1. Vaatplanten	13
5.2.2. Vleermuizen	13
5.2.3. Vogels	14
5.3. Conclusies	14
6. TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET	15
6.1. Mitigatie	15
6.1.1. Rietorchis	15
6.1.2. Broedvogels	15
6.2. Mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet	16
7. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	17
7.1. Aanwezige natuurwaarden	17
7.2. Effectbeoordeling	17
8. LITERATUUR	18

laatste bladzijde

18

BIJLAGEN

aantal blz.

-

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

De Provincie Groningen is initiatiefnemer van een aantal voorgenomen aanpassingen aan de spoorlijn tussen Roodeschool en de Eemshaven. Doel is om een verbinding te creëren met de passagiersterminal in de Eemshaven. Dit behelst met name de aanleg van een nieuw passagiersstation in Roodeschool, het doortrekken van de spoorlijn in de haven en een wisselaanpassing. Voor de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen is het noodzakelijk om de mogelijk effecten op beschermde soorten en gebieden in beeld te brengen en eventueel maatregelen te treffen of ontheffing (Flora- en faunawet) dan wel vergunning (Natuurbeschermingswet) aan te vragen.

De natuurwet- en regelgeving is onder te verdelen in soortenbescherming en gebiedsbescherming (zie Hoofdstuk 2). Soortenbescherming is te allen tijde relevant, en is geregeld via de Flora- en faunawet. Gebiedsbescherming is relevant voor Natura 2000-gebieden, waaronder de direct nabijgelegen Waddenzee, en voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS, inmiddels onderdeel van Natuurnetwerk Nederland). Deze rapportage beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en nabij het tracégebied. De rapportage vormt de toetsing aan de Flora- en faunawet en aan de EHS. Door Arcadis (2013) is reeds een voortoets uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet.

ProRail voert de bovengenoemde aanpassingen aan het traject Roodeschool – Eemshaven in opdracht van Provincie Groningen. ProRail heeft aan Royal HaskoningDHV verzocht om de effecten van de aanpassingen op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen.

1.2. Doel

Het doel van deze rapportage is het in kaart brengen van de te verwachten effecten op beschermde soorten in en in de nabijheid van het plangebied. Voor de Flora- en faunawet en de EHS wordt een *quick scan* uitgevoerd. Hierbij worden de risico's met betrekking tot beschermde soorten en kenmerkende waarden van de EHS in kaart gebracht. Dit wordt gedaan op basis van reeds beschikbare gegevens en gericht veldonderzoek.

1.3. Methode

Het bevoegd gezag voor de Flora en faunawet (ministerie EZ) verlangt dat uit het natuurwaardenonderzoek duidelijk wordt welke beschermde soorten in het plangebied leven, wat de functie van het gebied is voor de soort(en), in hoeverre deze wordt aangetast door de voorgenomen werkzaamheden en welke mitigerende maatregelen worden uitgevoerd om de functionaliteit te behouden. Een gelijksoortig onderzoek wordt gevraagd door het bevoegd gezag voor de EHS (Provincie Groningen). Daarom is het volgende stappenplan gevolgd.

Stap 1: Inventarisatie van mogelijk aanwezige beschermde natuurwaarden

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied is de database van de NDFF (nationale databank flora en fauna) geraadpleegd op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten.

Om een uitspraak te kunnen doen over de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden en de geschiktheid van het plangebied als habitat van deze natuurwaarden is een veldbezoek gebracht aan het plangebied op 1 april 2014.

Dit veldbezoek was gericht op het inschatten van de geschiktheid van het plangebied als habitat voor beschermde soorten. Het is geen gericht onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten, omdat er voor elke soortgroep een eigen methodiek (en geschikt jaargetijde) vereist is.

Vervolgens zijn, naar aanleiding van het eerste veldbezoek, nog 2 veldbezoeken uitgevoerd. Deze waren gericht op het voorkomen van beschermde plantensoorten, vissen, amfibieën en jaarrond beschermde broedvogelsoorten. Het eerste veldbezoek was op 28 mei 2014, onder licht regenachtige omstandigheden. Het onderzoek is uitgevoerd door Joost Rink, Jeroen Groenendijk en Jobert Rijsdijk, allen werkzaam als ecooloog bij Royal HaskoningDHV.

Voor de EHS is openbaar beschikbare informatie van de Provincie Groningen¹ geconsulteerd om de EHS-percelen en de bijbehorende beheertypen te achterhalen.

Stap 2: Vaststelling van de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna en EHS, is een beknopte analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitateisen van de beschermde soorten en de kenmerkende EHS-natuurwaarden van het gebied. Daarbij zijn ook de verwachte storingsfactoren (bijvoorbeeld trillingen, geluid of lichtverstoring) in aard, ruimte en tijd in beeld gebracht.

Stap 3: Beschrijving van de effecten op beschermde soorten

Op basis van de storingsfactoren uit stap 2, en de verspreiding van beschermde soorten (in tijd en ruimte) in het plangebied en ligging van beschermde gebieden uit stap 1, kunnen de effecten van de geplande ingreep inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij wordt aangegeven of al dan niet sprake is van overlap tussen verstoringfactoren en gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden hiervoor (in omvang, ruimte en tijd). Vervolgens is beoordeeld of de effecten leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet en het EHS beleid.

Stap 4: Voorstellen van mitigerende maatregelen

In deze stap zijn voorstellen gedaan om de effecten te mitigeren.

Stap 5: Conclusie

In deze stap is bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten en de EHS doorgang kan vinden.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beknopt overzicht gegeven van de werking van de Flora- en faunawet. De voorgenomen ingreep (inclusief plangebiedbeschrijving) is besproken in hoofdstuk 3. Een beschrijving van de mogelijkheden voor beschermde soorten zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft een inschatting en beoordeling van de effecten die worden verwacht door de geplande ingreep. De eindconclusies van deze toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de Flora- en faunawet zijn terug te vinden in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 vindt de beschrijving en effectbeoordeling ten aanzien van de EHS plaats.

¹ <http://kaarten.provinciegroningen.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>

2. JURIDISCH KADER

2.1. Beschermingscategorieën en verbodsbepalingen

2.1.1. Inleiding

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (zie tabel 2.1). In de wet zijn soorten opgenomen die op landelijk dan wel op Europees niveau zeldzaam en/ of bedreigd zijn of worden. De Flora- en faunawet beoogt niet het in stand houden van een statische populatiegrootte, maar wel het functioneren van de betreffende populatie. Zo kan in sommige gevallen ook met een kleiner aantal individuen de populatie duurzaam blijven voortbestaan. Dit is onder andere afhankelijk van de talrijkheid van de soort, maar ook van zijn flexibiliteit om andere gebieden te bereiken en te koloniseren.

2.1.2. Zorgplicht

In de eerste plaats geldt voor alle inheemse planten- en diersoorten, beschermd of niet, de zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om alle in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

2.1.3. Beschermingscategorieën

Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Artikel 75 in werking getreden, waarmee 3 beschermingsregimes zijn vastgesteld. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in 3 categorieën. Bijlage 2 geeft een compleet overzicht van de beschermde soorten verdeeld over de 3 beschermingsregimes; dit zijn de zogenaamde tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet. In dit hoofdstuk zal meerdere malen worden verwezen naar deze tabellen.

De beschermde soorten van tabel 1 zijn soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waaronder de geplande werkzaamheden vallen, geldt een algemene vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Voor deze soorten is er geen noodzaak voor inventarisaties. Soorten van tabel 2 en 3 zijn strenger beschermd. Voor soorten van tabel 3 geldt een ontheffingsplicht bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, terwijl voor soorten van tabel 2 ook met een goedgekeurde gedragscode gewerkt kan worden. Bij het afwegingskader is informatie over de verspreiding van de betreffende soort noodzakelijk.

Voor de soorten, genoemd in tabel 2 van de Flora- en faunawet, is een 'lichte toets noodzakelijk'. In de lichte toets moet er voor worden gezorgd dat de gunstige staat van instandhouding (op landelijk niveau) wordt gegarandeerd en de activiteit moet een redelijk doel dienen.

Voor soorten genoemd in tabel 3 geldt een 'uitgebreide toets'. Er mag hierin geen andere bevredigende oplossing zijn voor de geplande activiteit, de gunstige staat van instandhouding dient te worden gewaarborgd en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn dient lokaal beoordeeld te worden. Voor de overige soorten uit tabel 3 is de landelijke populatie van belang.

Tabel 2.1. Relevante verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 2 (zorgplicht)	<p>1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.</p> <p>2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.</p>
Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort, ..., te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, ..., binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

2.2. Beoordelingskader Flora- en faunawet

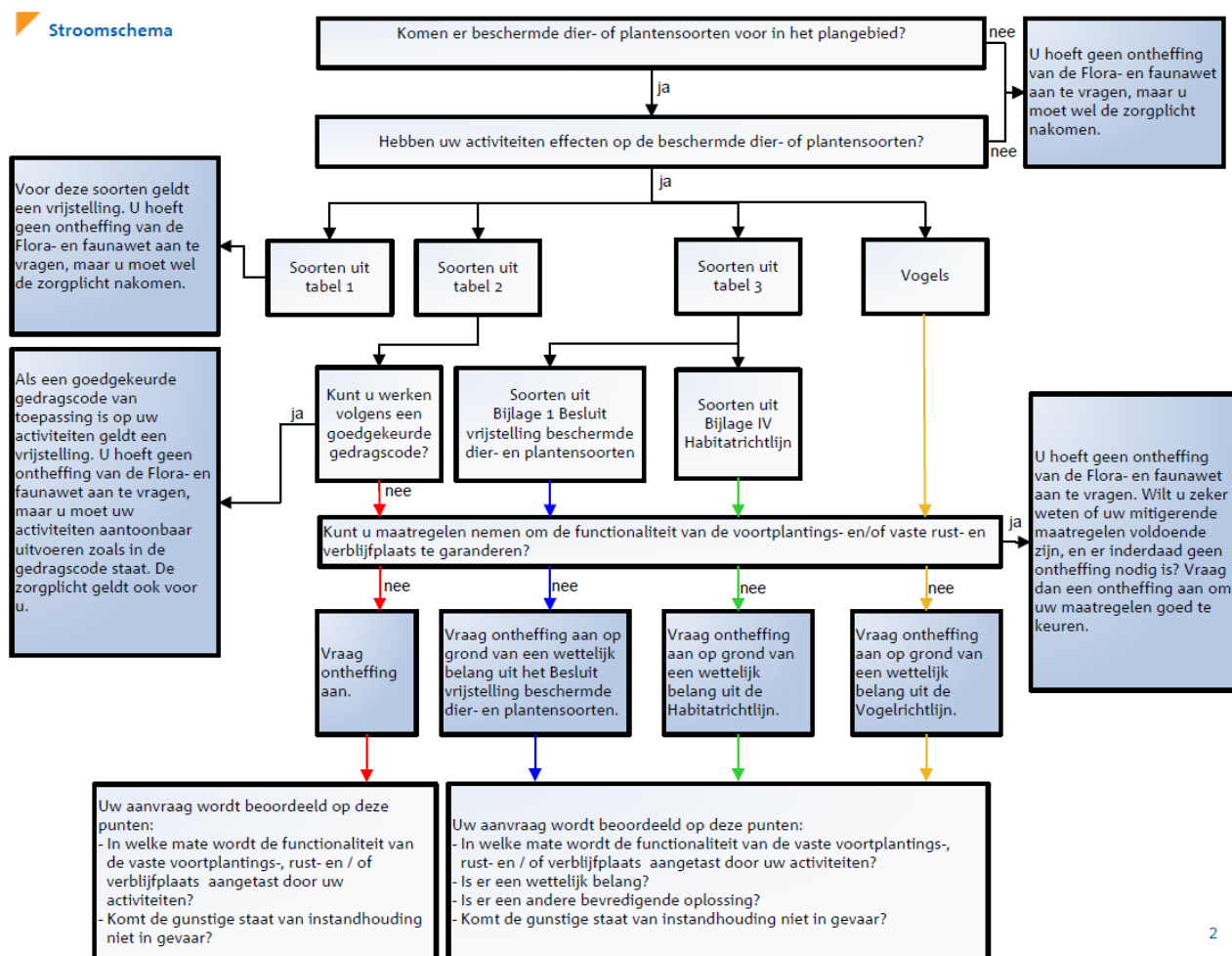
Het stroomschema in afbeelding 2.1 geeft weer welke stappen er doorlopen dienen te worden om vast te stellen of er een bij het uitvoeren van de werkzaamheden verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor een ontheffing dient te worden aangevraagd. Indien er beschermde soorten van de tabellen 2 of 3 aanwezig zijn in het plangebied en de activiteiten een mogelijk negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding, dient te worden vastgesteld of het project kan worden uitgevoerd, waarbij een overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Zo ja, dan is geen ontheffing ex art 75c nodig.

Kan er ondanks het treffen van voorzorgsmaatregelen niet worden uitgesloten dat er effecten op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten optreden, dan geeft het stroomschema van afbeelding 3.1 de te doorlopen stappen weer. Afhankelijk van de 'zwaarte' van de te beschermen soort en de impact van het initiatief op de staat van instandhouding, aanwezigheid van een goedgekeurde gedragscode, zijn er verschillende opties mogelijk. Indien de uitkomst is dat er een ontheffing nodig is, dan is een belangrijk beoordelingscriterium in hoeverre de 'functionaliteit' voor een specifiek soort intact blijft. Voegels nemen een bijzondere plaats in, zij worden in deze paragraaf afzonderlijk behandeld.

2.2.1. Mitigerende maatregelen

Het is mogelijk om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen door, voordat de werkzaamheden van start gaan, voorzorgsmaatregelen te treffen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkómen van de negatieve gevolgen van een activiteit. Dit moet gebeuren binnen het plangebied en voor de soorten die daar voorkomen. Het dient te worden voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort wordt aangetast.

Afbeelding 2.1. Stroomschema van de stappen, die doorlopen dienen te worden om vast te stellen of er een ontheffingsplicht is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Bron: LNV, 2009

Er zijn 10 punten die kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de vraag of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de betreffende soort behouden blijft door het nemen van mitigerende maatregelen (LNV, 2009):

1. de plek of het gebied wordt met een zekere mate van bestendigheid gebruikt. Er is geen sprake van incidenteel gebruik, maar van een vaste rust- en verblijfplaats;

2. de plek of het gebied blijft voorzien in alles wat nodig is voor een specifiek individueel dier in dat gebied en voor alle exemplaren van de populatie ter plekke, om succesvol te kunnen voortplanten of om te kunnen rusten;
3. er is op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, een achteruitgang van de ecologische functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats. De diverse functies die een gebied heeft dienen behouden te blijven;
4. door mitigerende maatregelen worden negatieve effecten uitgesloten. Dit kunnen negatieve effecten zijn op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van functies in het gebied;
5. mitigerende maatregelen zijn preventief. Dit houdt dus in dat in voorkomende gevallen de mitigatie niet alleen al aanwezig is, maar ook functioneert;
6. mitigerende maatregelen moeten leiden tot een verbetering of behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied (kwantitatief/kwalitatief) voor de betreffende soort;
7. het positieve effect van mitigatie geeft in evenredige mate ruimte voor de negatieve effecten van de ingreep. De duurzame ecologische functionaliteit mag op geen enkel moment slechter worden;
8. het succes van mitigerende maatregelen moet met een hoge mate van zekerheid vooraf vaststaan en wordt beoordeeld aan de hand van ecologische criteria;
9. de staat van instandhouding en de zeldzaamheid van een diersoort zijn van belang bij het treffen van mitigerende maatregelen;
10. de controle op het effect van de maatregelen is een onderdeel van het ecologisch werkprotocol.

Indien er voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen dieren gevangen en verplaatst moeten worden, is dat geen overtreding van Artikel 9 (vangen) en 13 (verplaatsen). Het is namelijk niet de bedoeling om dieren aan de natuur te onttrekken. Het is toegestaan om soorten te verplaatsen uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving. Dit moet gebeuren binnen de daarvoor benodigde tijd. De soorten dienen ook in 1 keer te worden verplaatst, zonder onnodig oponthoud. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren door of onder de begeleiding van een ter zake kundige. Stressgevoelige dieren, zoals muizen, vleermuizen en vogels, worden in principe niet verplaatst; bij deze diergroepen dient ervoor te worden gezorgd dat ze uit eigen beweging het werkterrein kunnen verlaten.

2.2.2. Ontheffingsplicht

Er geldt een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de beschermde soort uit tabel 2 en 3 niet kan worden gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen. Belangrijke vragen voor het verkrijgen van een ontheffing zijn:

- in welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- is er een wettelijk belang (niet bij soorten uit tabel 2)?
- is er een andere bevredigende oplossing (niet bij soorten uit tabel 3)?
- hebben de werkzaamheden een redelijk doel (niet bij soorten uit tabel 3)?
- komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Binnen de categorie van strikt beschermde soorten (tabel 3) is daarnaast een deel van de soorten opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ook behoren alle vogelsoorten tot de categorie die de strengste bescherming geniet binnen de Flora- en faunawet. Om ontheffing te krijgen voor deze soortgroepen, dient het betreffende ruimtelijke ontwikkelingsproject 1 of meerdere van de geldige belangen te hebben die staan weergegeven in bovenstaande afbeelding 2.1.

3. VOORGENOMEN INGREEP

3.1. Plangebied

Het spoortracé ligt in het noordoosten van de provincie Groningen, en loopt grofweg van Roodeschool naar de Eemshaven. Het plangebied bestaat grotendeels uit infrastructuur omgeven door landbouw. Hierdoor zijn de natuurwaarden in het algemeen gering. Plaatselijk (bij Roodeschool) is een grote greppel met riet (op zeer steile oever) aanwezig. Nabij de locatie voor het nieuwe station is een kleine poel met een rietoever. Het bestaande station Roodeschool bestaat slechts uit een perron en een glazen afdakje (type bushokje); de natuurwaarde is verwaarloosbaar en is afwezig voor beschermde soorten.

Het tracédeel en directe omgeving in de Eemshaven bestaat uit grasstroken en vergraven terreinen die braak liggen; hierop zijn lokaal open kruidvegetaties, kleine struwelen en (tijdelijke) plassen ontstaan.

Afbeelding 3.1. Luchtfoto met globale aanduiding van het tracé (rood). Groene ellips = locatie nieuwe station Roodeschool. Blauwe ellips = nieuw aan te leggen spoordeel. Alleen binnen de 2 ellipsen zijn werkzaamheden voorzien; de rest van het tracé blijft ongewijzigd

Afbeelding 3.2. Impressie van het plangebied. a: de graslandstrook waar het nieuwe station gebouwd wordt; b-e: poldersloten en havengebied Eemshaven

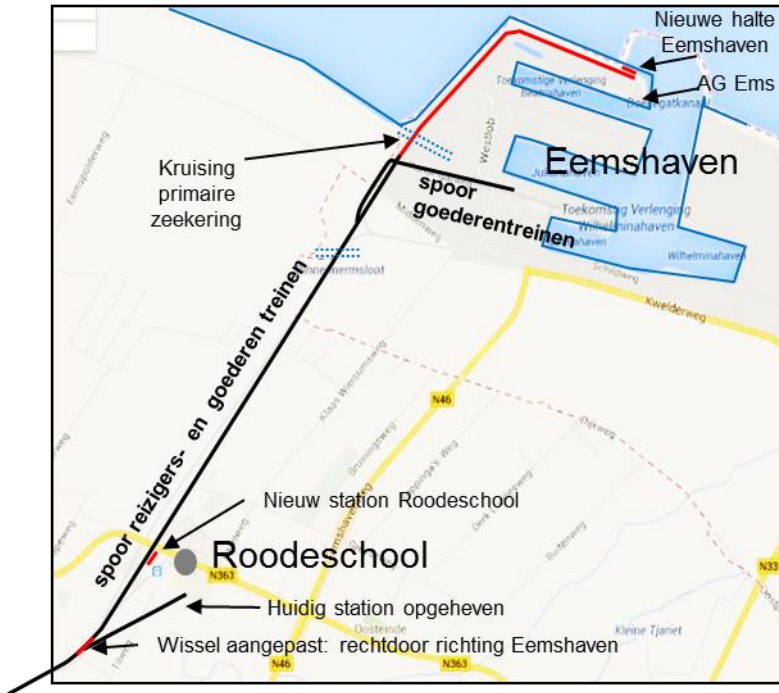

3.2. Voorgenomen werkzaamheden

ProRail is van plan om een aantal aanpassingen aan het spoor tussen Roodeschool en de Eemshaven uit te voeren, gericht op een verbinding met de passagiersterminal.

Navolgend schema geeft een overzicht van de aanpassingen uitbreidingen aan het spoor:

Afbeelding 3.3. Overzicht van het project spoorverbinding Roodeschool-Eemshaven

De voor deze studie relevante ingrepen zijn:

- ruimtebeslag in een stuk grasland en een greppel bij Roodeschool, ten behoeve van het nieuwe station. De greppel zal worden gedempt;
- ruimtebeslag in de Eemshaven, binnendijs langs de Waddenzee (rood in afbeelding 3.3).

Ten behoeve van realisatie van het nieuwe station Roodeschool zal op een gebied van circa 100 a 1000 m² enige bomenkap plaatsvinden. Ter plaatse van het bestaande station Roodeschool worden een abri en een overkapte fietsenstalling verwijderd.

4. VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN

4.1. Resultaten bureaustudie en veldbezoek

4.1.1. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit infrastructuur omgeven door landbouw. Hierdoor zijn de omstandigheden voor het voorkomen van beschermde soorten matig geschikt. Enkele delen bestaan uit vergraven terreinen die braak liggen; hierop zijn lokaal open kruidvegetaties, kleine struwelen en (tijdelijke) plassen ontstaan.

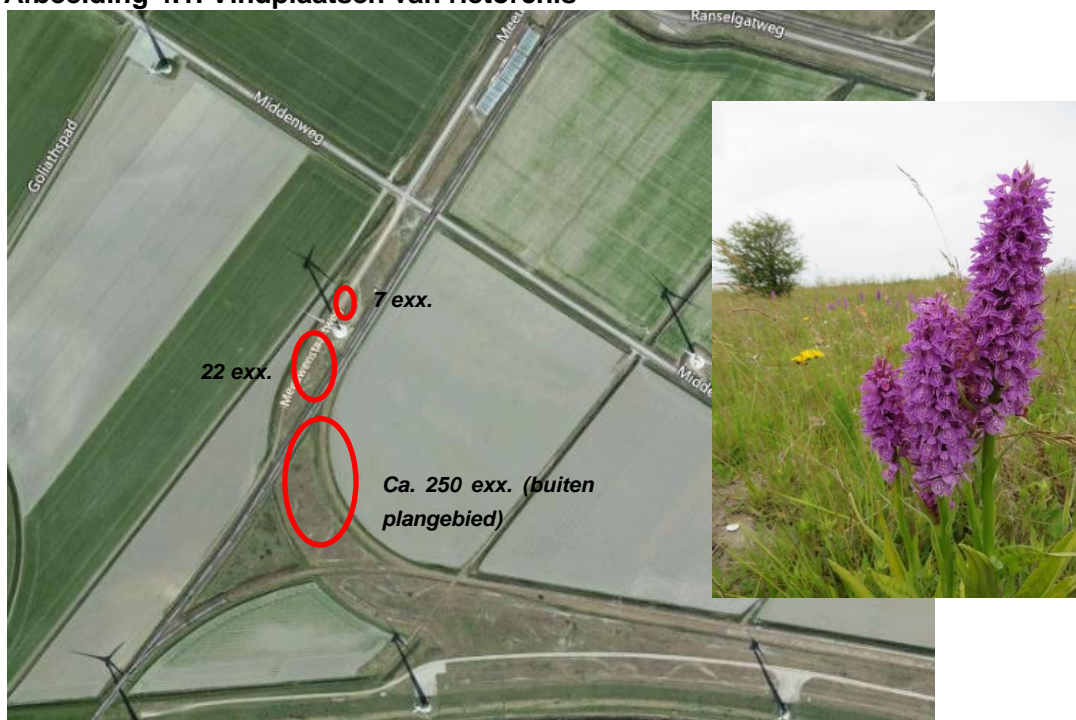
4.1.2. Vaatplanten

Uit gegevens van de NDFF bleek de aanwezigheid van beschermde vaatplanten in de omgeving: groenknolorchis, vleeskleurige orchis, moeraswespenorchis en rietorchis.

Tijdens veldbezoeken op 23 mei en 18 juni 2014 is de aanwezigheid van de rietorchis gebleken op meerdere locaties; in totaal gaat het om tenminste 29 waargenomen exemplaren binnen het plangebied, en ongeveer 250 exemplaren net oostelijk daarvan. De groeiplaatsen van de rietorchis zijn de schrale stroken rondom het bestaande spoor op het GSP-terrein (Groningen Sea Port).

Het deelgebied ten noorden van het gebouw van Waterschap Noorderzijlvest is volledig vergraven; hier zijn eventuele natuurwaarden en beschermde soorten niet meer aanwezig of aan te tonen.

Afbeelding 4.1. Vindplaatsen van rietorchis

4.1.3. Zoogdieren

Het plangebied is over het algemeen van zeer beperkte waarde voor vleermuizen. Op het tracé staan geen bomen of gebouwen die als vliegroute c.q. verblijfplaats kunnen dienen. Nabij de stationslocatie Roodeschool staan kleine bosjes; het voorkomen van geschikte verblijfplaatsen van soorten als ruige dwergvleermuis daarin is niet uitgesloten. Als foerageergebied heeft het tracégebied, afgezien van genoemde bosjes, naar verwachting zeer weinig waarde, omdat het erg open is. Er is niet of nauwelijks opgaande vegetatie, dus geen luwte waarin gefoerageerd kan worden. De verwachting is dat het tracégebied wordt gebruikt door kleine aantallen foeragerende gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. De te kappen bomen zijn te klein om dienst te kunnen doen als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Uit gegevens van de NDFF bleek de aanwezigheid van de waterspitsmuis in de omgeving. Door Buro Bakker (2010) is de waterspitsmuis aangetroffen in slootoevers bij de Middenweg, ten oosten van het tracé.

Tijdens het veldbezoek is echter gebleken dat binnen het plangebied geen geschikt leefgebied van deze soort aanwezig is. De waterspitsmuis heeft zeer natte rietlanden of oeverruigten en ondiepe wateren nodig om voedsel te vinden. Dergelijke biotopen zijn niet aanwezig in het deel waar ruimtebeslag plaatsvindt. Mogelijk is de oeverzone van de poel wel geschikt, dit valt echter buiten het plangebied.

Het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdiersoorten op het tracé is uitgesloten.

4.1.4. Vogels

Tijdens de veldbezoeken zijn broedterritoria waargenomen van meerdere soorten. Er waren tientallen territoria aanwezig van graspieper, veldleeuwerik en daarnaast ook enkele broedgevallen van rietgors en scholekster.

Er zijn tijdens de veldbezoeken geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

4.1.5. Reptielen en amfibieën

Volgens de NDFF en een eerder quick scan van Buro Bakker (2009) komen in de wijde omgeving van het tracé alleen licht beschermde amfibieënsoorten voor: bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Reptielen en zwaarder beschermde soorten als rugstreeppad komen niet voor in de wijde omgeving.

Het voorkomen van beschermde amfibieën en reptielen is uitgesloten.

4.1.6. Vissen

Het voorkomen van beschermde vissoorten in de watergangen binnen en direct rondom het plangebied is niet op voorhand uitgesloten. Kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn beide in noord-Groningen aangetroffen; bittervoorn komt niet voor in de regio (tel-mee.nl). De watergangen zijn over grote delen nauwelijks watervoerend en vanwege het ontbreken van hard substraat zeker niet geschikt voor rivierdonderpad.

Met behulp van een RAVON-schepnet zijn de watergangen in het plangebied bemonsterd op 23 mei 2014. Er zijn alleen tiendoornige stekelbaarzen en een juveniele snoek aangetroffen. Het voorkomen van beschermde vissoorten is uitgesloten.

4.1.7. Ongewervelde dieren

Op basis van verspreidingsinformatie en vanwege de afwezigheid van geschikte biotopen is de aanwezigheid van beschermde ongewervelden (libellen, vlinders, slakken, mieren et cetera.) uitgesloten.

4.2. Conclusies

Het voorkomen van broedvogels en de rietorchis in en direct rondom het tracégebied is aangetoond. De schrale stroken rondom het bestaande spoor op het GSP-terrein zijn van belang voor de rietorchis en daarnaast voor meerdere broedvogelsoorten. De waterspitsmuis komt in de directe nabijheid voor, maar het voorkomen op delen waar werkzaamheden gaan plaatsvinden is vanwege ongeschikt biotoop uitgesloten.

5. EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN

5.1. Beschrijving van de effecten

Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten (treden alleen op tijdens de uitvoer van de werkzaamheden) en permanente effecten (treden op als gevolg van permanente veranderingen in de omgeving).

5.1.1. Tijdelijke effecten

Tijdens de werkzaamheden kan in principe verstoring van individuen optreden. Verstoringen factoren die aan de orde zijn, als gevolg van de sloopwerkzaamheden, zijn:

- geluidsproductie door zwaar materieel;
- trillingen door zwaar materieel;
- belichting: uitstraling van verlichting.

Elk van deze factoren kan dieren belemmeren in het foerageren en rusten, hetgeen nadelig is voor onder andere de energiebalans. Daarnaast kan de afschrikkende werking ertoe leiden dat verblijfplaatsen worden verlaten of juist niet worden bereikt; hierdoor kunnen bijvoorbeeld eieren onvoldoende bebroed worden of jongen onvoldoende gevoed of beschermd worden.

5.1.2. Permanente effecten

De vernietiging van leefgebied kan permanent zijn, zeker als het om ruimtebeslag voor infrastructuur gaat. Daarnaast is het mogelijk dat individuen verwond of gedood worden door bijvoorbeeld rijdend materieel.

5.2. Effecten op beschermde soorten

5.2.1. Vaatplanten

De aanleg van de nieuwe spoorlijn in de Eemshaven kan leiden tot het vernietigen van groeiplaatsen en exemplaren van de rietorchis. Indien het ruimtebeslag van het spoor en/of het bijbehorende werkterrein overlapt met groeiplaatsen, kunnen deze laatste aangetast of vernietigd worden.

Conclusie: negatieve effecten op rietorchis zijn mogelijk aan de orde.

5.2.2. Vleermuizen

De voorgenomen werkzaamheden leiden niet tot verlies van verblijfplaatsen, aangezien geen bomen worden gerooid of gebouwen worden gesloopt die geschikt zijn als vaste rust- of verblijfplaats, of die onderdeel zijn van een vliegroute.

Aantasting van foerageergebied is verwaarloosbaar; het is in de huidige situatie van zeer beperkte waarde en er is in de directe omgeving nog veel gebied van vergelijkbare waarde. De inrichting brengt dus geen verlies van essentieel foerageergebied met zich mee; de functionaliteit van verblijfplaatsen wordt dan ook niet aangetast.

Conclusie: negatieve effecten op vleermuizen zijn uitgesloten.

5.2.3. Vogels

Broedgevallen van vogels kunnen door geluid, trillingen en bewegingen worden verstoord indien deze zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Het is mogelijk, dat broedende vogels hun nesten verlaten, dat eieren onbebroed blijven, jongen verhongeren of gepredeerd worden, of dat nesten verloren gaan door de werkzaamheden, wanneer tijdens het broedseizoen gewerkt wordt. Het broedseizoen valt voor veel soorten ongeveer binnen de periode half maart tot half augustus, maar ook daar buiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Verstoring tijdens de gebruiksfase is vanuit de Flora- en faunawet geen probleem omdat vogels na de aanlegfase buiten de verstoringzone zullen gaan broeden. Daardoor zullen ze tijdens de gebruiksfase niet meer verstoord worden.

Indien wordt gezorgd dat verstoring van broedgevallen niet optreedt, is van overtreding van de Flora- en faunawet geen sprake. Dit is een uitgangspunt voor uitvoering van het werk.

Conclusie: verstoring van vogelbroedgevallen kan aan de orde zijn indien binnen het broedseizoen gewerkt wordt; dit geldt voor meerdere soorten.

5.3. Conclusies

De onderstaande tabel geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en het te verwachten is dat, zonder mitigerende maatregelen, negatieve effecten zullen optreden.

Tabel 5.1. Verwachting beschermde soort(groep)en

soortgroep	soort(en)	mogelijk of te verwachten effect
vaatplanten	rietorchis	vernietiging groeiplaatsen en exemplaren
vleermuizen	bijv. gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger	niet van toepassing
overige broedvogels	diverse soorten van open land, o.a. graspieper, veldleeuwerik, rietgors, scholekster	verstoring en vernietiging nesten

6. TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

6.1. Mitigatie

In deze paragraaf worden mitigerende maatregelen voorgesteld voor soorten waar negatieve effecten op te verwachten zijn. Het is noodzakelijk om een ter zake kundige ecooloog te betrekken bij de maatregelen.

6.1.1. Rietorchis

Aantasting van groeiplaatsen en exemplaren kan worden voorkomen door:

- vermijden van groeiplaatsen van rietorchis bij de werkzaamheden;
- indien dit niet (volledig) mogelijk is: verplanten van rietorchissen naar nabijgelegen geschikte groeiplaatsen.

In beide gevallen is het nodig om groeiplaatsen te markeren met staken of lint. Het verplanten van rietorchissen dient in de nazomer, na de zaadzetting, te gebeuren.

6.1.2. Broedvogels

Het verstoren van broedgevallen van vogels is te voorkomen door:

- buiten het broedseizoen te werken, en/of;
- te zorgen dat buiten verstoringssafstand van de broedgevallen gewerkt wordt, en/of;
- voorafgaand aan het broedseizoen het broedbiotoop voor vogels ongeschikt te maken en (gedurende het broedseizoen) te houden.

Dit laatste kan in de eerste plaats uitgevoerd worden door de sloopwerkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringssafstand 'automatisch' bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringssafstand.

Indien niet voor het broedseizoen gestart kan worden, kan door bijvoorbeeld het plaatsen van staken met gekleurde linten of door andere vogelafschrikkende methoden voorkomen worden dat broedgevallen binnen verstoringssafstand optreden. Ontheffing voor verstoring van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van verstoring van broedende vogels noodzakelijk is.

Tabel 6.1. Mitigeerbaarheid van te verwachten negatieve effecten op beschermde soorten

soort(groep)	mogelijk effect	mitigatie	resteffect
rietorchis	<ul style="list-style-type: none">- vernietiging groeiplaatsen- vernietiging exemplaren	<ul style="list-style-type: none">- vermijden van groeiplaatsen bij werkzaamheden (markeren)- verplanten van exemplaren	geen
broedvogels	<ul style="list-style-type: none">- verstoring nesten	<ul style="list-style-type: none">- buiten broedseizoen werken;- voorkomen dat broedgevallen optreden	geen

De verwachting is dat voor rietorchis en broedvogels de effecten volledig mitigeerbaar zijn. Het is noodzakelijk om een ter zake kundige ecooloog te betrekken bij de mitigatie:

- bepaling vogelbroedseizoen: waar en wanneer broeden er vogels ter plaatse, en welke aanwezige broedgevallen kunnen verstoring ondervinden?
- markeren van rietorchis;
- eventueel: bepaling van geschikte groeiplaatsen voor verplanting rietorchis;
- eventueel: verplanten van rietorchis.

6.2. Mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet

In het plangebied zijn diverse algemene soorten (tabel 1) aanwezig. Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling. Wel is de algemene zorgplicht van de Flora- en faunawet van kracht. Daarnaast is een aantal zwaarder beschermde soorten aanwezig.

Rietorchis

Indien niet kan worden voorkomen dat rietorchissen worden beschadigd of vernield, is sprake van een overtreding van artikel 8 uit de Flora- en faunawet. Ontheffingsaanvraag is dan nodig. Hierbij worden in de regel mitigerende maatregelen voorgeschreven door bevoegd gezag, in dit geval het verplanten van exemplaren naar nabijgelegen geschikte groeiplaatsen.

De rietorchis is een betrekkelijk algemene soort in Nederland en komt verspreid voor. Omdat de gunstige staat van instandhouding van de rietorchis niet in het geding is, zal ontheffing naar verwachting worden verleend door bevoegd gezag.

Broedvogels

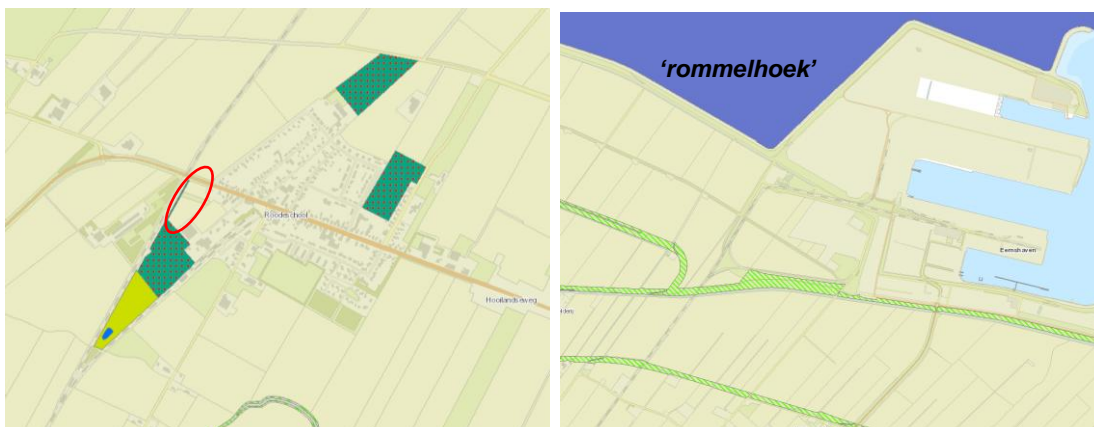
Broedende vogels en hun nesten mogen nooit verstoord worden. Dit is een overtreding van artikel 11. Hiervoor is in principe geen ontheffing te verkrijgen. In en rondom het plangebied kunnen diverse vogelsoorten broeden, waardoor voorkomen moet worden dat broedgevallen van deze soorten verstoord worden. Door de maatregelen genoemd in paragraaf 6.1 te nemen wordt overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels voorkomen.

7. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

7.1. Aanwezige natuurwaarden

Enkele percelen direct nabij het tracé zijn planologisch beschermd via de provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Beheertypen rondom Roodeschool zijn Kruiden- en faunairijk grasland (lichtgroen in afbeelding 7.1. links), Haagbeuken-essenbos (donkergroen met rode stippen) en Poel (blauw). Noordelijk, nabij de Eemshaven, zijn enkele stroken bestempeld als botanisch waardevol grasland (groen in afbeelding 7.1 rechts).

**Afbeelding 7.1. Ecologische Hoofdstructuur rondom Roodeschool, met de stationslocatie in de rode ellips (links) en nabij de Eemshaven (rechts).
Bron: Provincie Groningen¹**

Het buitendijkse gebied in de hoek tussen de dijk van noordkust en de dijk om het Eemshaventerrein staat bekend als de 'rommelhoek'. Deze opgeslibde slikplaat staat alleen onder water bij hogere HW-standen dan normaal en wordt door allerlei steltlopers, waaronder diverse strandlopersoorten, kluten, scholeksters en tureluurs, gebruikt als hoogwatervluchtplaats (HVP). De Waddenzee, inclusief de slikplaat in de 'rommelhoek', valt onder beheertype Zee en wad (donkerblauw).

7.2. Effectbeoordeling

De werkzaamheden bij het spoor en het station Roodeschool brengen geen ruimtebeslag op EHS-natuurwaarden met zich mee. Het Haagbeuken-essenbos nabij Roodeschool wordt onaangetast gelaten. Het tracédeel dat door de stroken botanisch waardevol grasland loopt blijft ongewijzigd, daar zijn dus geen effecten. Ook zijn er geen externe effecten als gevolg van veranderingen in hydrologie of bodemkwaliteit waardoor natuurwaarden worden aangetast.

De steltlopers op de hoogwatervluchtplaats in de 'rommelhoek' zitten doorgaans dichtbij de waterlijn. Omdat de spoorlijn aan de binnenkant van de dijk wordt doorgetrokken, is echter geen verstoring van betekenis te verwachten. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op natuurwaarden binnen de EHS. Verdere afstemming met de Provincie Groningen wordt daarom niet nodig geacht.

¹ <http://kaarten.provinciegroningen.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>

8. LITERATUUR

- Arcadis, 2013. Voortoets Roodeschool – Eemshaven reizigersvervoer. Arcadis rapport 077162641:0.10;
- Buro Bakker, 2009. Toetsing Flora- en faunawet voor de aanleg van een weg in de Emmapolder. Buro Bakker, Assen;
- Buro Bakker, 2010. Ecologisch onderzoek naar beschermde flora en fauna in de Emmapolder. Buro Bakker, Assen.